

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 461/2021-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] - [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/91/2016 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 8C/91/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/91/2016 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **400 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa podanej 13. augusta 2021 a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde 24. marca 2016 v napadnutom konaní domáhal proti žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 35 148,23 eur s príslušenstvom spoločne s opakovanými (mesačnými) platbami za budúce obdobie vo výške 1 055,16 eur z dôvodu náhrady za užívanie nehnuteľnosti – pozemku sťažovateľa bez právneho dôvodu.
2. Okresný súd v napadnutom konaní rozhodol o nároku sťažovateľa rozsudkom 2. júna 2017. Proti II. výroku rozsudku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, a III. výroku, ktorým okresný súd rozhodol, že žiadna zo strán konania nemá nárok na náhradu trov konania, podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 22Co/74/2017 z 11. apríla 2019 rozsudok okresného súdu v II. výroku potvrdil a v III. výroku zmenil tak, že sťažovateľovi priznal náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 4Cdo/214/2019 z 29. apríla 2020 dovolanie sťažovateľa odmietol. Uznesenie najvyššieho súdu bolo okresnému súdu spolu so spisom doručené 14. mája 2020.
3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že po doručení uznesenia najvyššieho súdu 9. júna 2020 žiadal viacerými podaniami v období od 17. júna 2020 do 14. mája 2021, aby okresný súd rozhodol o výške trov konania. Okresný súd uznesením č. k. 8C/91/2016 zo 16. marca 2021 rozhodol iba o vrátení súdneho poplatku sťažovateľovi za dovolanie, ale dosiaľ stále nie je rozhodnuté o výške trov konania.
4. Na základe uvedeného sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ ďalej navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadostučinenie vo výške 3 000 eur a nahradiť trovy konania.
5. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 461/2021 z 26. augusta 2021 ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že 16. marca 2021 vrátil sťažovateľovi krátený súdny poplatok za dovolanie a následne 28. septembra 2021 rozhodol o výške trov konania.
7. Sťažovateľ vo svojom ďalšom podaní uviedol, že uznesenie o výške náhrady trov konania mu bolo doručené 29. septembra 2021. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť žalovaný, a tým nie je konanie ako celok stále skončené.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu dochádza(lo) v namietanom konaní k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane konštatuje, že v práve garantovanom čl. 48 ods. 2 ústavy (tiež čl. 38 ods. 2 listiny) a v práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, a teda skúmanie ich porušenia je možné realizovať paralelne (IV. ÚS 90/2010).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

11. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, predmetom konania zostalo rozhodovanie o trovách v pomerne bežnej občianskoprávnej veci a takéto rozhodovanie zjavne spadá pod menej náročnejšiu agendu súdu (III. ÚS 208/2021). Ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že sťažovateľ upozornil na zbytočné prietahy v konaní. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Problematickým zostalo kritérium postupu okresného súdu, ktorému možno pripísať obdobie nečinnosti od doručenia spisu z najvyššieho súdu 14. mája 2020 do podania ústavnej sťažnosti, teda jeden rok a tri mesiace. Okresný súd dĺžku konania vo vyjadrení žiadnym spôsobom neospravedlňoval.

12. Ústavný súd poznamenáva, že právo na právnu pomoc trvá až do skončenia konania, t. j. do právoplatného rozhodnutia. Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania (II. ÚS 78/2003).

13. Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ocitol.

14. Obdobie rozhodovania o trovách konania v dĺžke jedného roka a troch mesiacov je ústavne neakceptovateľné. Ak nie je rozhodnuté o trovách konania, prípad nie je ukončený (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. júna 2016 vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 65302/11). Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa,

kvalifikoval nečinnosť okresného súdu ako relevantné prieťahy a deklaroval porušenie uplatnených práv. Z doručených vyjadrení je zrejmé, že uznesenie o výške trov konania bolo sťažovateľovi doručené 29. septembra 2021. Proti uvedenému uzneseniu podal žalovaný sťažnosť, o ktorej ešte nebolo rozhodnuté. Ústavný súd preto doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov (čl. 127 ods. 2 ústavy).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

15. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia 3 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušených práv v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Ústavný súd zohľadnil, že rozhodovanie o trovách nadväzuje na vec samu prejednávanú súdom od roku 2016. Prihliadol tiež, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok. S prihliadnutím na uvedené okolnosti predmet pretrvávajúceho konania (náhrada trov) a tiež čas uplatnenia práv ústavný súd považoval za spravodlivé doplniť satisfakciu o jej relutárnu podobu vo výške 400 eur (čl. 127 ods. 3 ústavy).

16. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a repliky) v sume trikrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 691,34 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu